

CHƯƠNG 1

ĐẠI CƯƠNG VỀ

TÀI CHÍNH - TIỀN TỆ

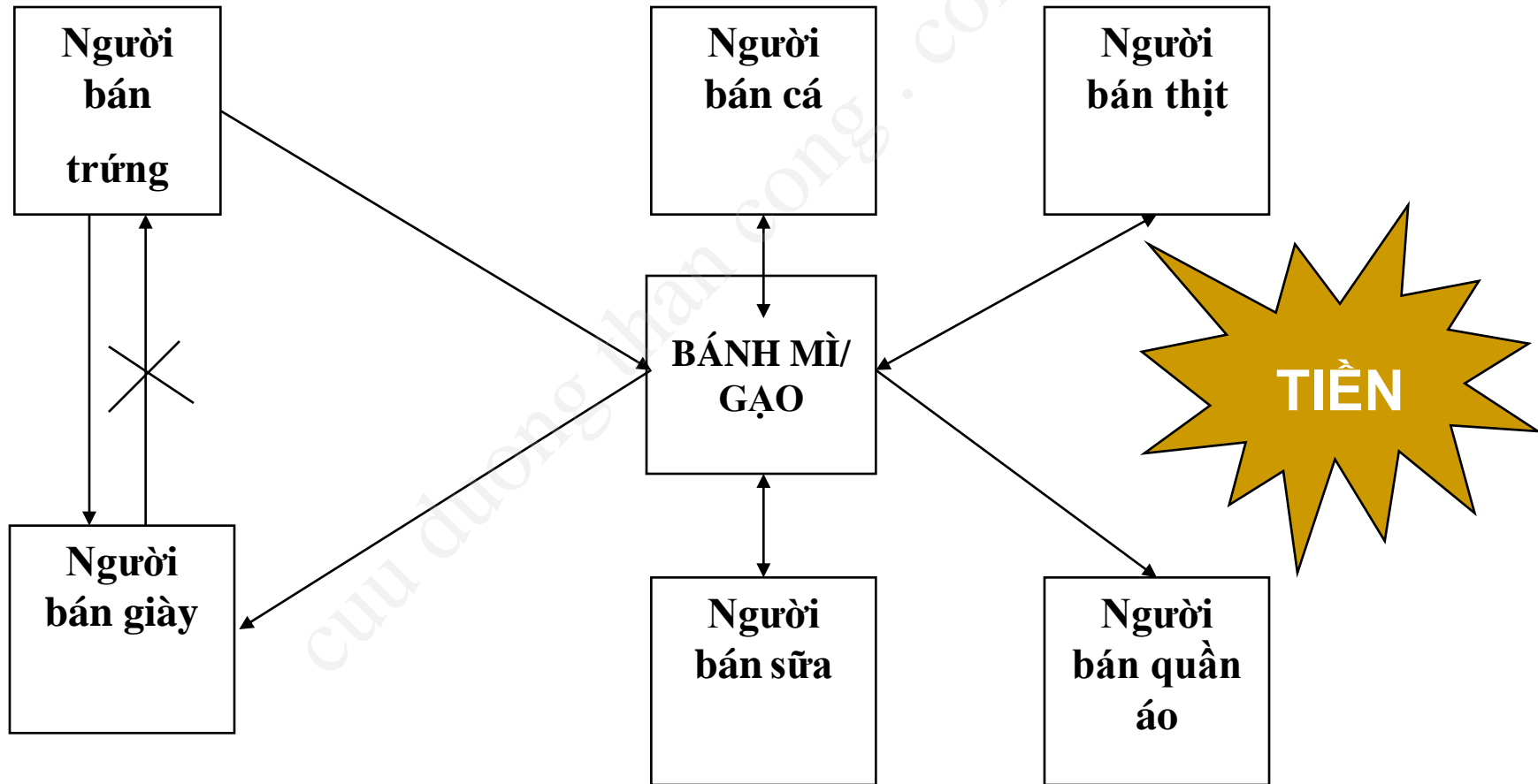
I. ĐẠI CƯƠNG VỀ TIỀN TỆ

1. Khái niệm về tiền tệ
2. Sự phát triển của hệ thống thanh toán
3. Chức năng của tiền tệ
4. Đo lường tiền tệ

Câu hỏi kiểm tra

- 1. Có những hình thái của tiền tệ nào? (có những dạng tiền tệ nào). Ưu và nhược điểm của từng loại tiền.
- 2. Chức năng của tiền tệ là gì?

1. Khái niệm về tiền tệ

Khái niệm về tiền tệ (tiếp)

***Tiền** là bất kỳ cái gì được chấp nhận chung trong thanh toán để đổi lấy hàng hoá dịch vụ hoặc hoàn trả các khoản nợ (Mishkin).*

Phân biệt tiền, của cải và thu nhập

- Bill Gates rất giàu có
- Anh ấy kiếm được một công việc trả rất nhiều *tiền*.
- Tôi mang rất nhiều *tiền* khi đi mua sắm.

Bản chất của tiền tệ

- **Giá trị sử dụng của tiền tệ:**

Khả năng thoả mãn nhu cầu trao đổi của xã hội.

Giá trị sử dụng của tiền tệ do xã hội quy định

- **Giá trị của tiền tệ:**

được thể hiện qua khái niệm “sức mua tiền tệ” (purchasing power) - *khả năng đổi được thành hàng hoá*

2. Sự phát triển của hệ thống thanh toán

- Tiền bằng hàng hoá (Hoá tệ - Commodity money)
- Tiền giấy
- Séc
- Tiền điện tử

a. Hoá tệ - Tiền có giá trị thực sự

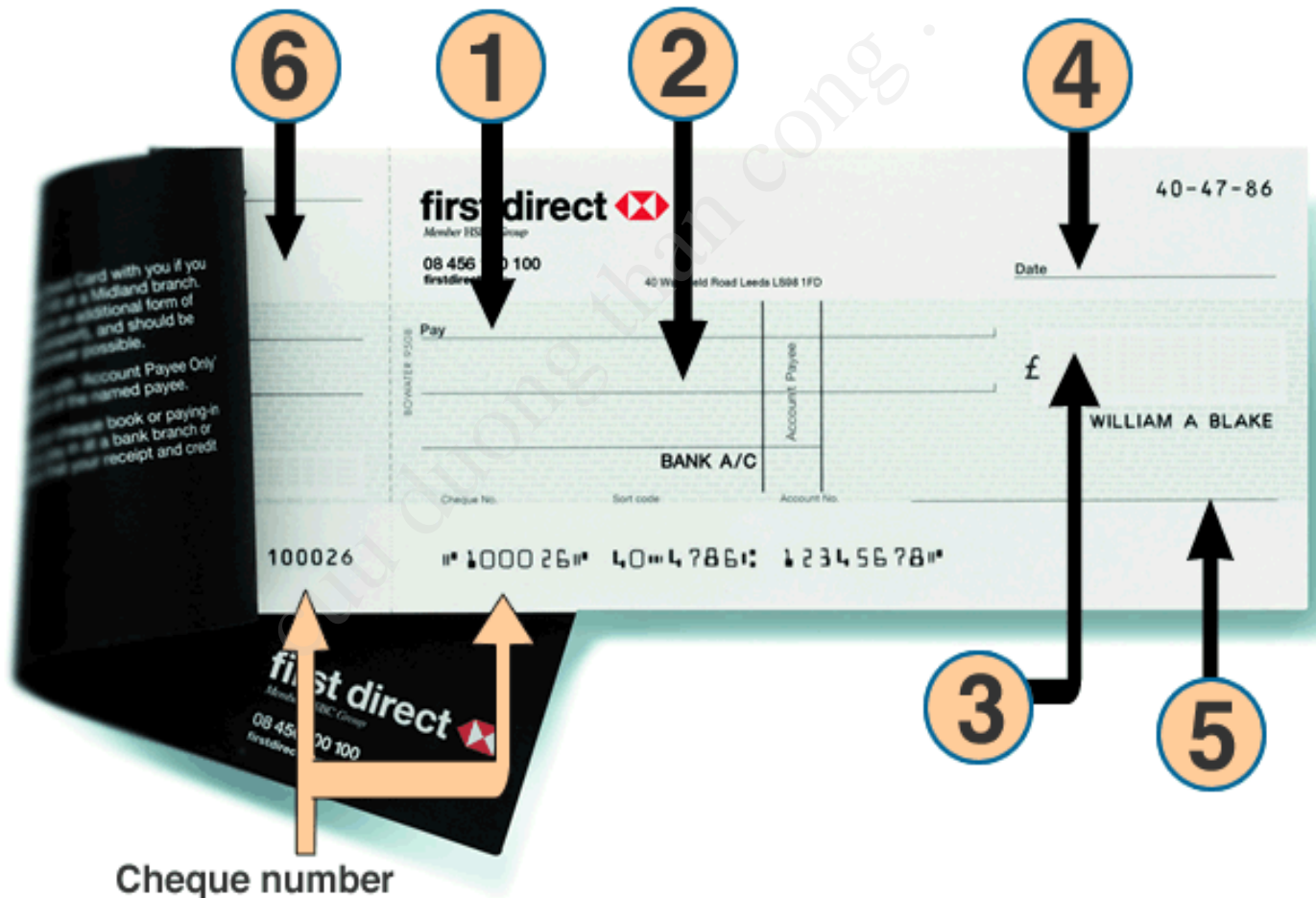
Tiền có giá trị thực sự và giá trị của vật trung gian trao đổi này phải ngang bằng với giá trị hàng hoá đem ra trao đổi, tức là trao đổi ngang giá

- Hoá tệ phi kim loại

- Hoá tệ kim loại

c.Séc:

Một tờ lệnh do người chủ tài khoản séc phát hành yêu cầu ngân hàng giữ tài khoản chuyển một số tiền từ tài khoản của người phát hành sang tài khoản của một người khác

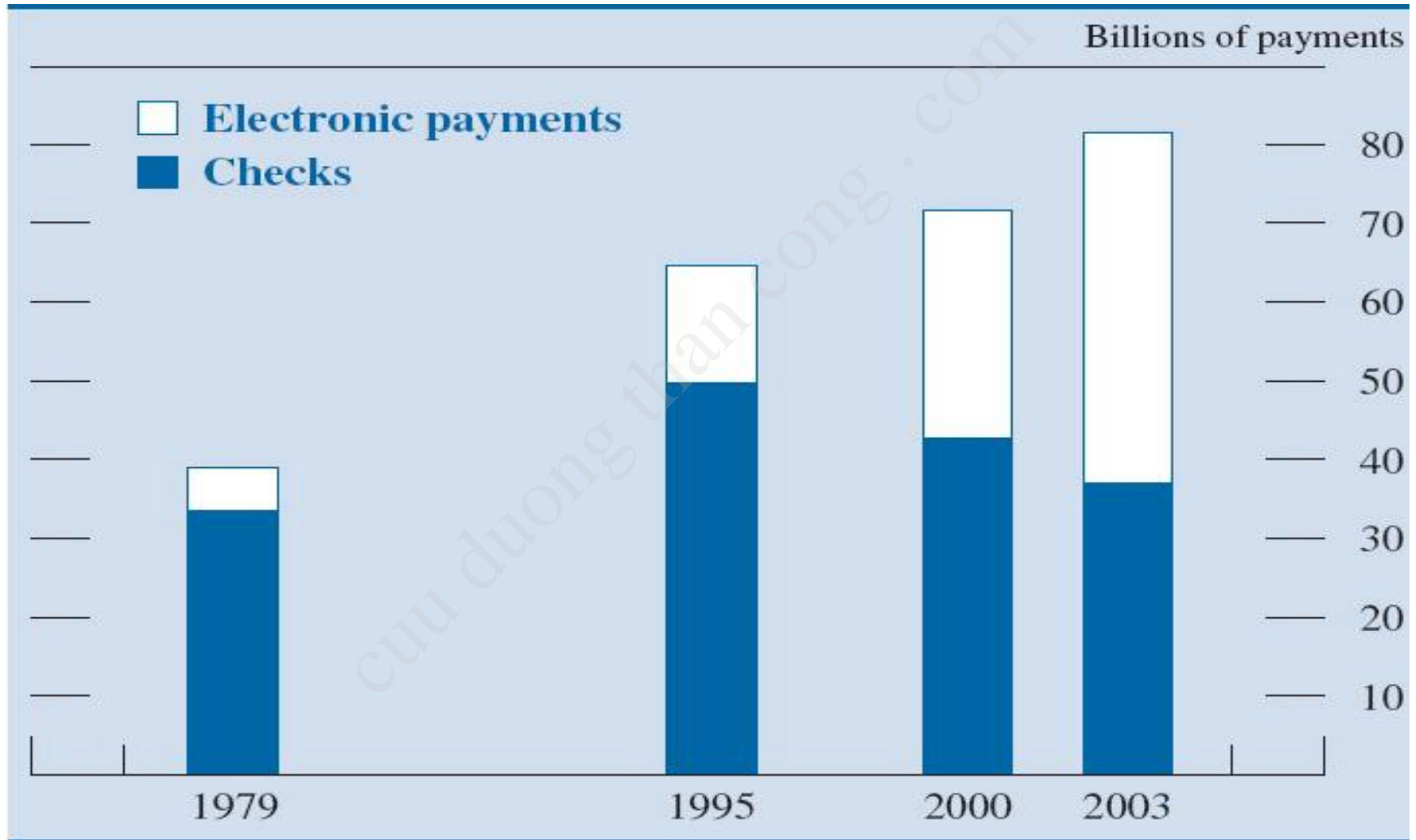

Séc du lịch (Travellers' cheques)

- Là một tấm séc được in trước một số tiền cố định do NH phát hành và bán cho người đi du lịch. Nó cho phép người ký séc được thanh toán một số tiền không điều kiện cho một người khác
- Vô thời hạn
- Ưu điểm:
- Các tổ chức phát hành lớn: American Express, Thomas Cook

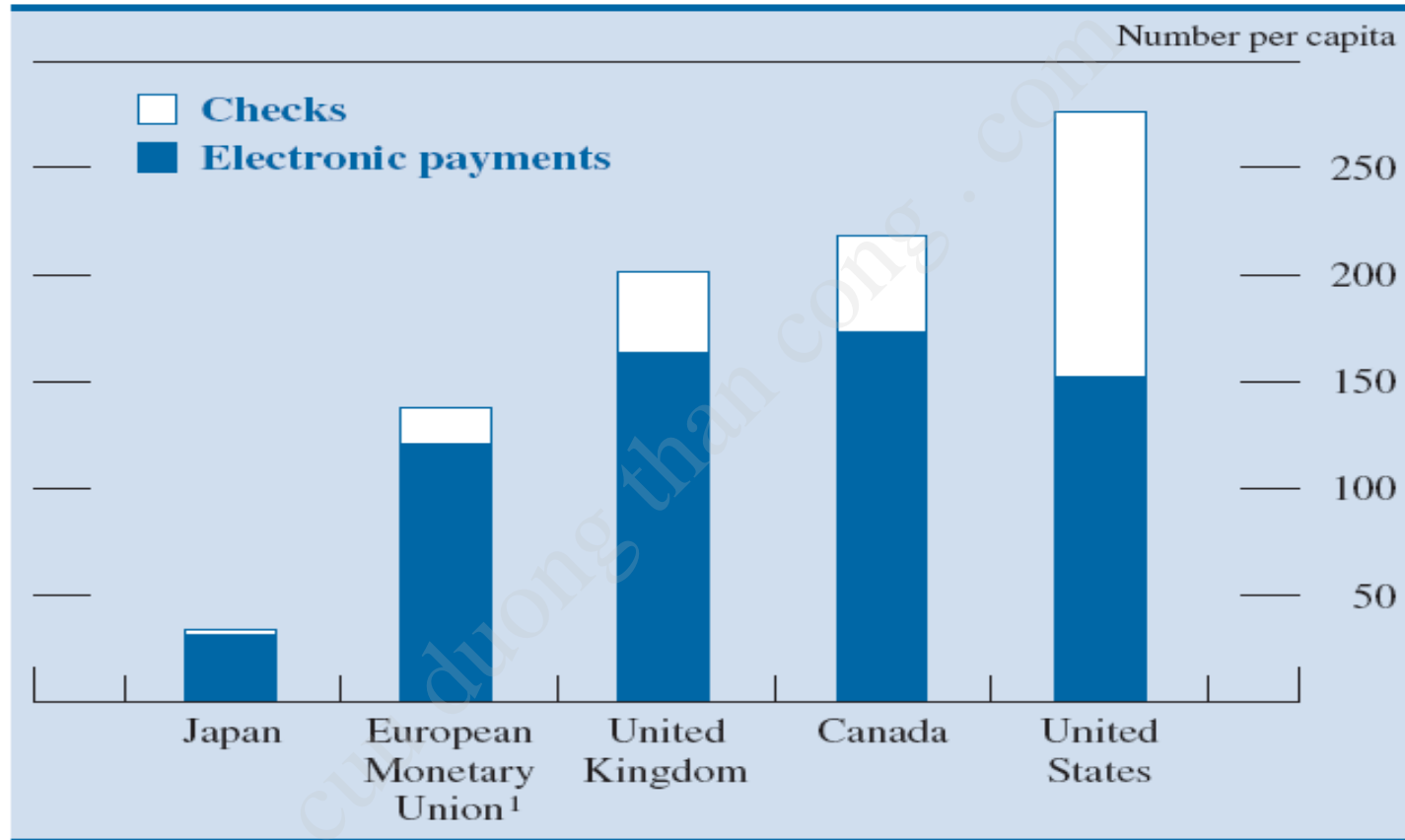

d. Tiền điện tử (E-money)

SOURCE. Federal Reserve Board.

Tiền điện tử (E-money)

1. Includes Austria, Belgium, Finland, France, Germany, Greece, Ireland, Italy, Luxemburg, The Netherlands, Portugal, and Spain.

SOURCES. European Central Bank, *Payment and Securities Settlement Systems in the European Union, June 2004*; Bank for International Settlement, *Statistics on Payment Systems in the Group of Ten Countries*; and Federal Reserve Board.

Tiền điện tử (E-money)

Tiền sử dụng trong thanh toán điện tử (electronic payment) được gọi là tiền điện tử.

Thẻ thanh toán

- Thẻ ATM
- Thẻ ghi nợ (Debit cards)
- Thẻ tín dụng (Credit cards)
- Thẻ thông minh (Smart cards)

ACH (Automated Clearinghouses): CHIPS, SWIFT

Tiền điện tử (e-cash): ...

(www.paypal.com; www.ebay.com)

3. Chức năng của tiền tệ

- Trung gian trao đổi
- Thước đo giá trị
- Phương tiện cất trữ

Trung gian trao đổi (Medium of exchange)

- Tiền tệ được coi là phương tiện chứ không phải là mục đích của trao đổi
Hiện diện thoáng qua, có thể là tiền có giá trị thực hoặc tiền dấu hiệu.
- ĐK: dễ nhận biết, được thừa nhận rộng rãi, nhiều mệnh giá, không dễ hư hỏng,...
- Ý nghĩa: tăng hiệu quả kinh tế, khắc phục được những hạn chế của trao đổi hàng hoá trực tiếp

Thước đo giá trị (Unit of Account)

- Tiền được dùng để đo giá trị mọi loại hàng hoá, dịch vụ đem ra trao đổi trong nền kinh tế
- ĐK: tiền có giá trị bản thân, phải có tiêu chuẩn giá cả, được pháp luật quy định và bảo vệ và được dân chúng chấp nhận sử dụng.

Đơn vị tiền tệ chuẩn: tiền đơn vị, tiền ước số, tiền bội số

- Ý nghĩa kinh tế
 - ✓ Giảm chi phí giao dịch với việc giảm số lượng mức giá.
 - ✓ Định giá, định lượng tài sản ở nhiều hình thức tồn tại.

Cất giữ giá trị (Store of Value)

- Cất trữ sức mua theo thời gian.
Tiền phải là cất trữ duy nhất? Vì sao lại dùng tiền làm phương tiện cất giữ giá trị? → Tính lỏng
- ĐK: tiền giữ được giá trị (sức mua) theo thời gian.
- Ý nghĩa

4. Đo lường tiền tệ

Mỹ:

- **M1** = Tiền mặt + séc du lịch + tài khoản vãng lai + các tài khoản phát séc khác
- **M2** = M1 + tiền gửi TK tiết kiệm + tiền gửi kỳ hạn và hợp đồng mua lại mệnh giá nhỏ + tiền gửi quỹ thị trường tiền tệ + cổ phần các quỹ đầu tư thị trường tiền tệ (phi tổ chức)
- **M3** = M2 + tiền gửi kỳ hạn và hợp đồng mua lại mệnh giá lớn + cổ phần các quỹ đầu tư thị trường tiền tệ (tổ chức) + đôla châu Âu (Euro dollars)

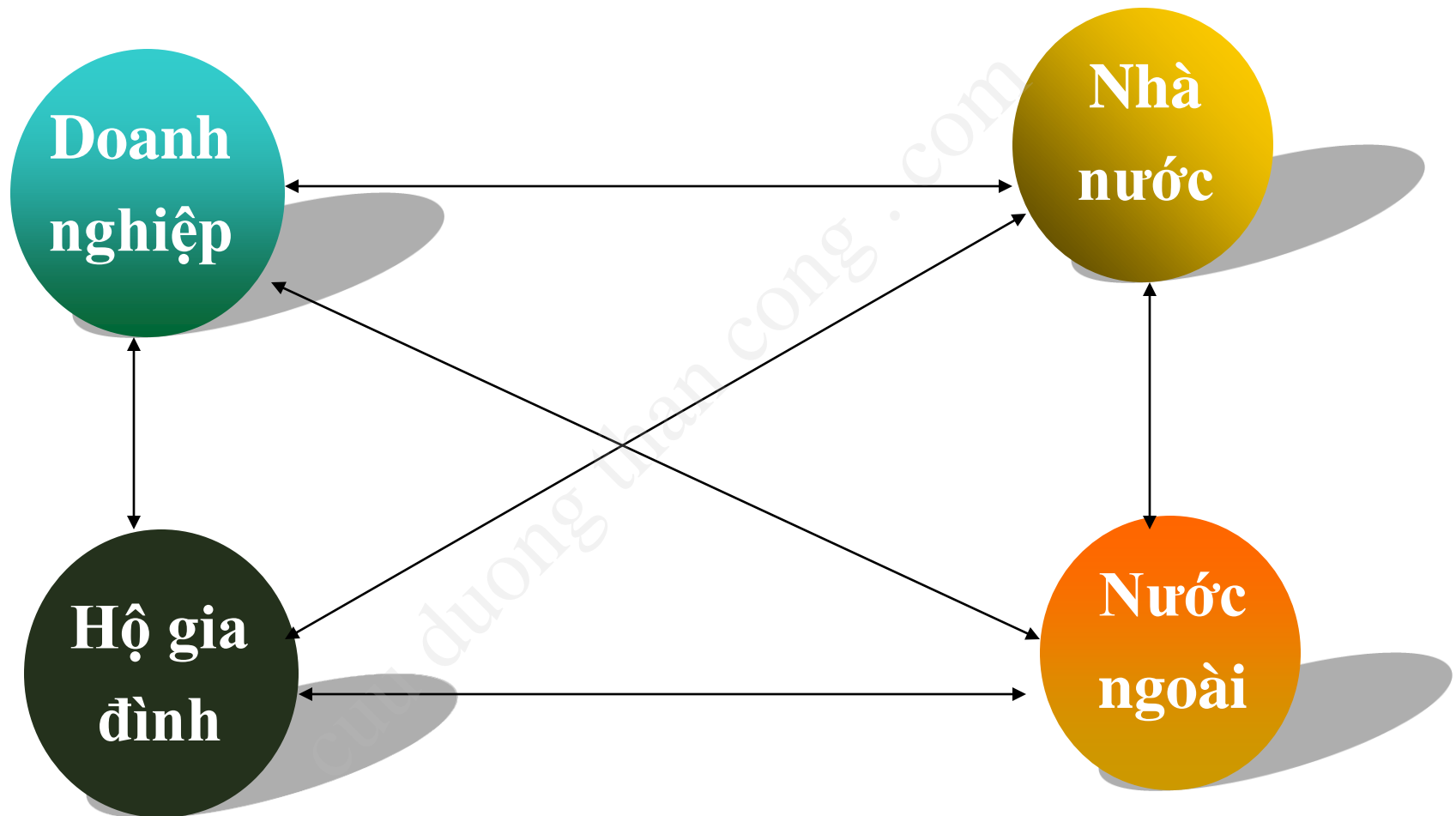
II. ĐẠI CƯƠNG VỀ TÀI CHÍNH

1. Khái niệm về tài chính
2. Chức năng của tài chính
3. Hệ thống tài chính

Sự cần thiết khách quan

- Để tồn tại và phát triển, thực hiện chức năng quản lý Nhà nước, cần sử dụng công cụ tài chính.
- Các cá nhân chuyển dịch nguồn tài chính qua thời gian. Khi trao đổi thì các cá nhân cần các nguồn lực tài chính để trao đổi → họ có thể huy động vốn cá nhân (tài chính là phân phối các nguồn lực).

1. Khái niệm về tài chính

Sản xuất – Phân phối – Trao đổi – Tiêu dùng

1. Khái niệm về tài chính

- Tài chính là *hệ thống các quan hệ kinh tế trong phân phối tổng sản phẩm xã hội dưới hình thức giá trị nhằm hình thành và sử dụng các quỹ tiền tệ để đạt được một mục đích nhất định (NEU)*
- Tài chính nghiên cứu cách thức phân bổ các nguồn lực tài chính hạn chế qua thời gian (Bodie & Merton)
- **Tài chính:** là quá trình phân phối các nguồn lực tài chính có hạn nhằm đáp ứng nhu cầu của các chủ thể trong nền kinh tế.

Sản xuất-Phân phối-Trao đổi-Tiêu dùng

- **Muốn phân phối cần thực hiện giá trị sản phẩm trên thị trường**
- **Với sự xuất hiện của tiền tệ thì giá trị của sản phẩm sản xuất được thực hiện trên thị trường tồn tại ở hình thái tiền tệ.**
- **Phân phối lần đầu và phân phối lại.**

- **Biểu hiện bề ngoài của phạm trù tài chính**
Là sự vận động của các luồng giá trị giữa các quỹ tiền tệ dưới hình thái tiền tệ do kết quả của việc tạo lập và sử dụng các quỹ này nhằm đáp ứng nhu cầu chi tiêu hoặc tích lũy của các chủ thể kinh tế.

Các quỹ tiền tệ trong nền kinh tế (cá nhân, doanh nghiệp, TCTG, tổ chức CTXH, NN).

- **Quỹ tiền tệ** còn được hình thành từ các tài sản hiện vật có khả năng chuyển thành tiền, luồng tiền từ ngoài nước.
- **Nguồn tài chính:** là tổng hợp tất cả các quỹ tiền tệ và các tài sản hiện vật có khả năng chuyển đổi thành tiền.

Các hình thức phân phối

- Phân phối có hoàn trả: tín dụng
- Phân phối không hoàn trả: ngân sách
- Phân phối hoàn trả có điều kiện: bảo hiểm
- Phân phối nội bộ

Các quan hệ phân phối tương ứng ?

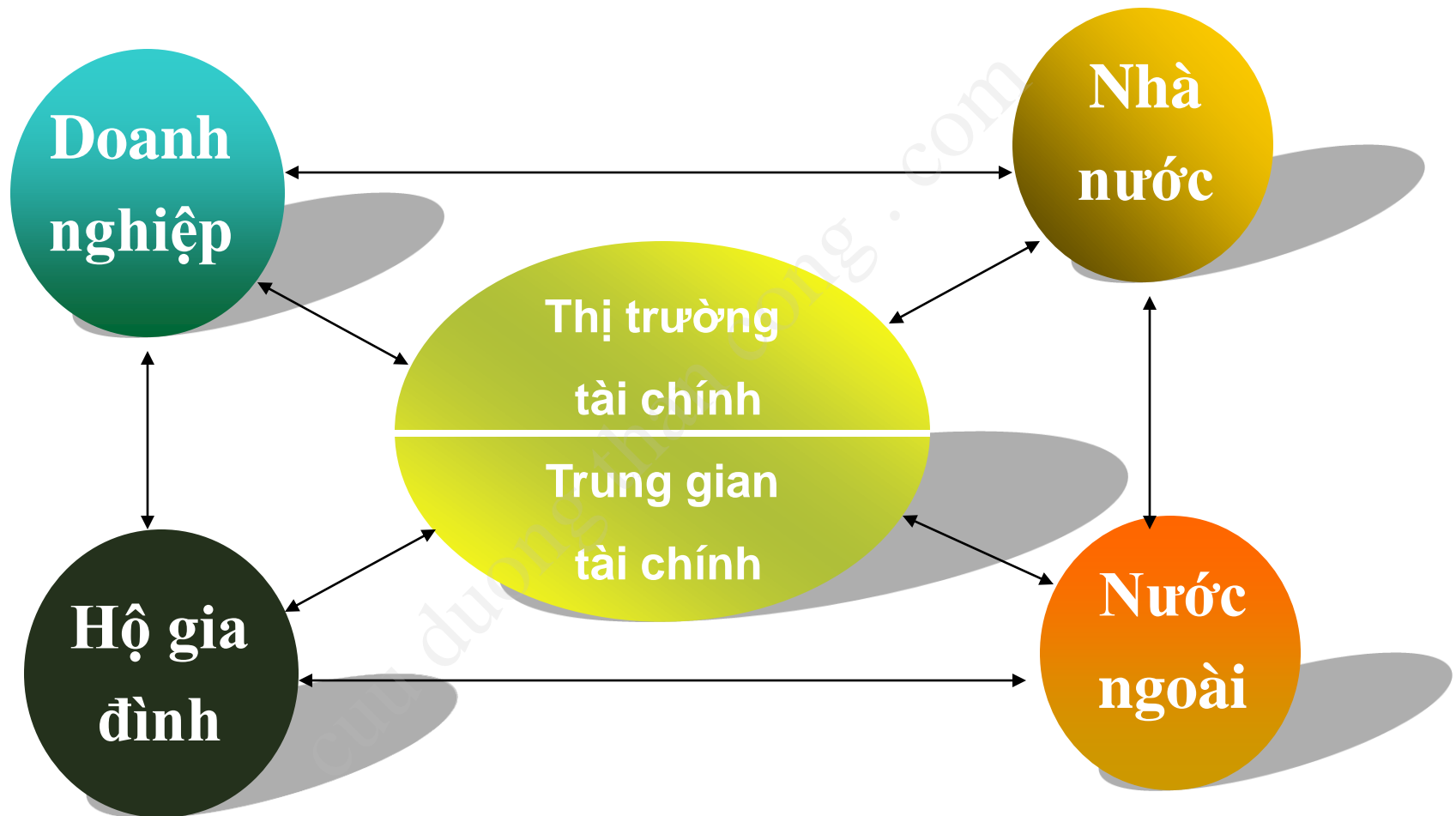
2. Chức năng của tài chính

- Chức năng phân phối
- Chức năng giám đốc

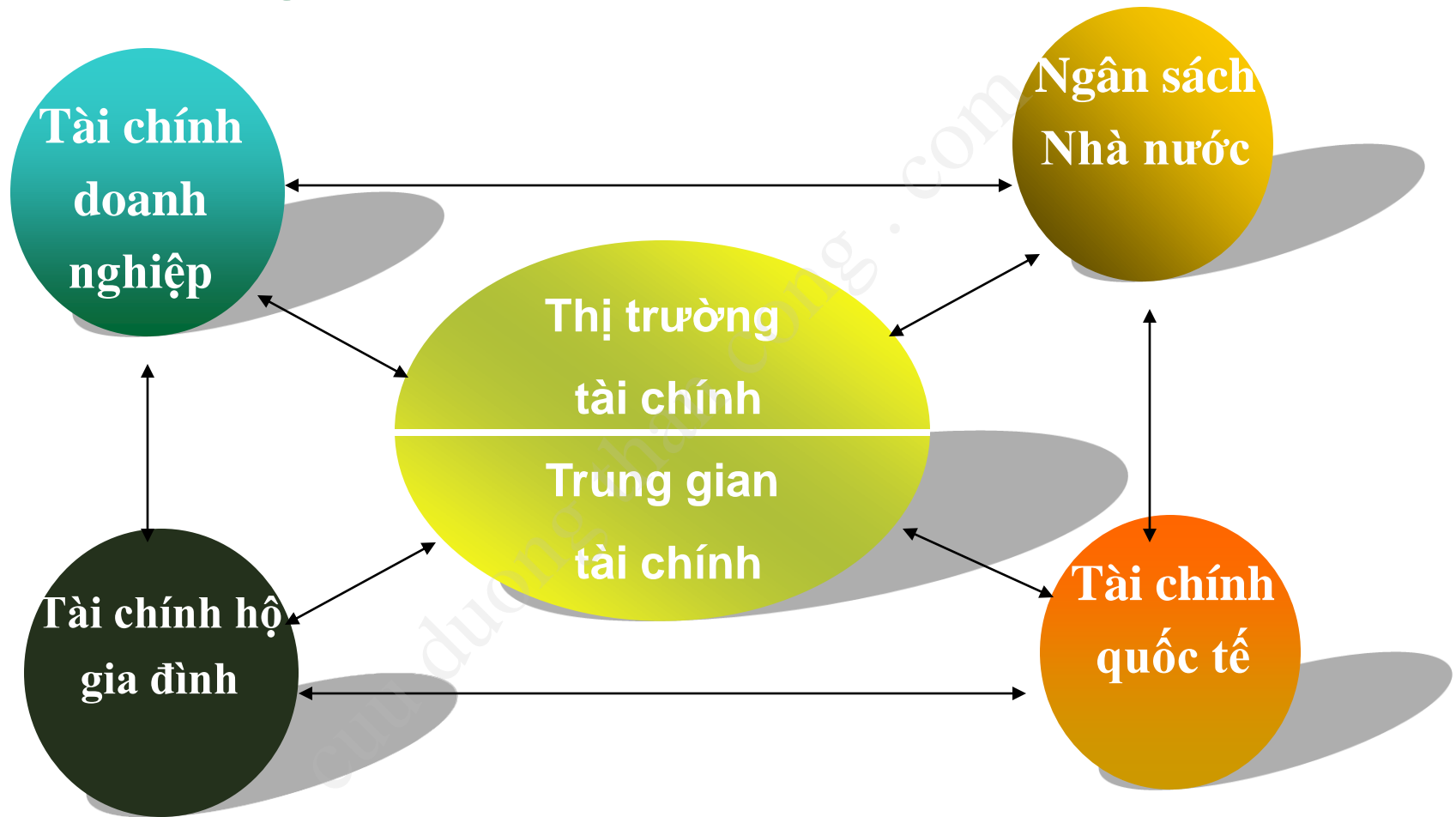
3. Hệ thống tài chính

- Trong nền kinh tế, các quan hệ tài chính xuất hiện đan xen nhau, liên hệ, tác động ràng buộc lẫn nhau trong một thể thống nhất gọi là *hệ thống tài chính*.

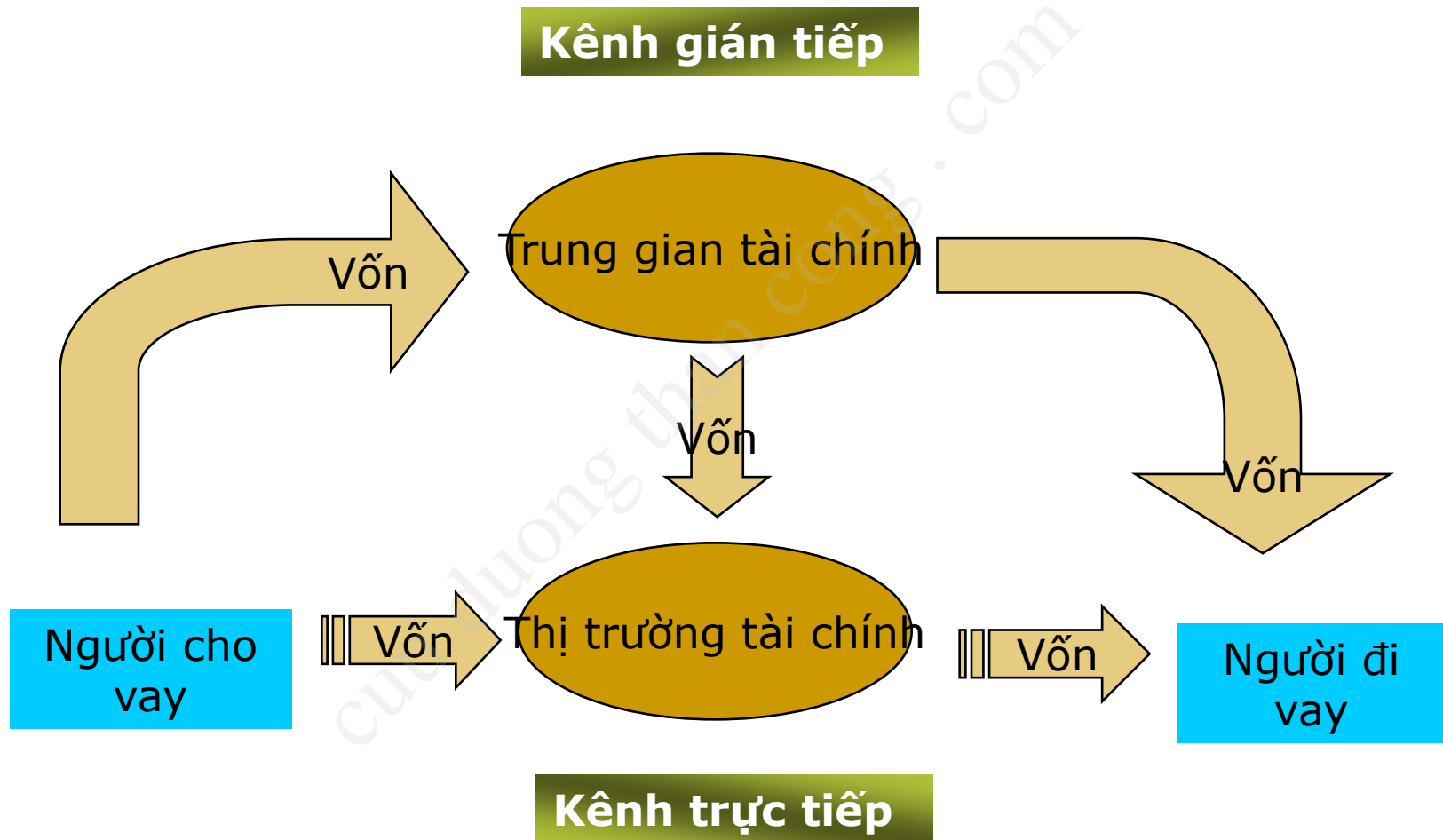
Hệ thống tài chính

Hệ thống tài chính

Kênh dẫn vốn

Chức năng của hệ thống tài chính

1. Phân bổ nguồn lực qua không gian và thời gian
2. Quản trị rủi ro
3. Thanh toán và thanh toán bù trừ
4. Tập trung các nguồn lực và phân nhỏ quyền sở hữu doanh nghiệp
5. Cung cấp thông tin
6. Giải quyết các vấn đề như thông tin không cân xứng